

Utlåtande 2004:109 RVII (Dnr 326-2264/2003, 012-1472/2002)

Nya instruktioner för stadens handikappråd

Mandatperiodens längd för handikappråden

Skrivelse av Kristina Axén Olin (m)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Nya instruktioner för kommunstyrelsens handikappråd samt för nämndanknutna handikappråd godkänns i enlighet med vad borgarrådet anför.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Skrivelsen av Kristina Axén Olin (m) anses besvarad med vad borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Stockholms stad har instruktioner för handikappråd som gäller sedan 1997. I budgeten för 2003 för Stockholms stad med inriktning för 2004 och 2005 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda nämnder föreslå hur handikapprådets möjlighet till inflytande kan förstärkas. Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 10 juni 2003 att överlämna förslag till ny instruktion för kommunstyrelsens handikappråd (*bilaga 2*) och nämndanknutna handikappråd (*bilaga 3*) till kommunstyrelsen för vidare hantering. Kristina Axén Olin (m) har i en skrivelse den 24 april 2002 (*bilaga 4*) begärt att kommunstyrelsen genomför en översyn av handikapprådets mandatperiod. Mandatperioden för handikapprådets representanter är i dagens

riod. Mandatperioden för handikapprådets representanter är i dagens läge ett år, medan den för förtroendevalda representanter är fyra år.

Remisser

Förslaget till nya instruktioner för stadens handikappråd har inom staden remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialtjänstnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, integrationsnämnden, kyrkogårdsnämnden, Katarina-Sofia stadsdelsnämnd, Rinkeby stadsdelsnämnd samt Östermalms stadsdelsnämnd. Dessutom har instruktionerna remitterats till De Handikappades Riksförbund Stockholm (DHR), Kommun-HSO Stockholm, Stockholms Dövas förening samt Synskadades Riksförbund Stockholms stad.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret anser att handikappråd i likhet med pensionärsråd bör vara "rådgivande samtalspartner". För att råden skall fungera som "rådgivande samtalspartner" är det enligt stadsledningskontoret viktigt att de tidigt kommer in i beredningsprocessen så att deras synpunkter kan beaktas innan tjänsteutlåtandet är klart för beslut. Kontoret anser att råden skall kunna lämna synpunkter i alla ärenden som har handikappaspekter.

Gatu- och fastighetsnämnden

Gatu- och fastighetsnämnden anser att de flesta förslag till förändringar i remissen är bra. Nämnden har dock den uppfattningen att det även i instruktionen för facknämnderna, i likhet med det som föreslås för kommunstyrelsens råd, skrivs in att råden ska ges tillfälle till att yttra sig över policy- och styrdokument o. dyl.

Nämnden anser det även angeläget att instruktionerna överensstämmer med stadens bestämmelser om arvoden till ledamöter och andra som föreslås kunna medverka och att ekonomiska medel avsätts för detta. Nämnden instämmer i handikapprådets uppfattning om att alla frågor rör personer med funktionshinder är relevant och att val av ord är viktigt.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden anser att det är väsentligt att handikapprådets roll definieras och klargörs, något som inte klart framgår av förslaget till instruktioner. Nämnden menar att råden bör ha en i huvudsak intressepolitisk roll, som för stadsbyggnadsnämndens verksamhet innebär ett inflytande och en

påverkan på policyfrågor och frågor om inriktning och riktlinjer för verksamheten.

Rådets synpunkter bör enligt nämnden komma in i ett tidigt skede av arbetet. Vilka frågor som är de strategiskt viktigaste ur tillgänglighetssynpunkt bör preciseras i en diskussion mellan förvaltningen och rådet.

Nämnden finner att i stadsbyggnadskontorets verksamhet där många frågor rör tillgänglighet kan sekreterarrollen inte vara att, som beskrivs i direktiven, ansvara för att förelägga rådet intressanta ärenden och inte heller att svara för att lämnade synpunkter tillgodoses i organisationen. Med den verksamhet som kontoret har måste detta vara en uppgift för respektive verksamhet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppfattar de föreslagna förändringarna i stort som positiva. I fråga om ändring av antalet ledamöter föreslår nämnden att även nämndanknutna råd ska bestå av sju ordinarie ledamöter. Nämnden anser att möjligheten att adjungera personer är bra men behöver förtydligas.

Nämnden anser att det är mycket viktigt att sekreteraren får möjlighet att bevaka för råden relevanta ärenden. Sekreteraren måste därför vara anställd på en sådan tjänst i förvaltningens organisation att en möjlighet till inblick och bevakning på ett tidigt skede finns.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden lämnade ärendet utan eget ställningstagande. Socialtjänstförvaltningen anser att instruktionerna för kommunstyrelsens handikappråd och de nämndanknutna råden bör ha en likartad inriktning och struktur. Förvaltningen anser att arvodesfrågan vid deltagande i referens- och arbetsgrupper bör lösas. Förvaltningen finner att ett utredningskansli bör inrättas för kommunstyrelsens handikappråd. Vidare föreslår förvaltningen att råden ska ges tillfälle att delta under beredningen, inte i beredningen eftersom det bör vara tjänstemän som bereder ärenden. Slutligen anser förvaltningen att handikappråden själva ska få besluta om bordläggning av ärenden som aktualiseras under sammanträdet.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden tillstyrker förslaget till ny text för "Rådets uppgifter" i instruktionerna. Nämnden avstyrker förslaget om att minska antalet ledamöter i de nämndanknutna råden. Nämnden anser att en längre valperiod skapar bättre kontinuitet, men befarar att det blir svårare för handikapporganisationerna att rekrytera ledamöter till råden. Nämnden föreslår att förslaget till instruktioner bör kompletteras med att möten med

bör kompletteras med att möten med handikappråden ställs in om det inte finns tillgång till teckentolk.

Kulturnämnden

Kulturnämnden anser att de nya instruktionerna är bra och stärker rådets ställning. Nämnden anser att förlängningen av mandatperiodens längd samt möjligheten att adjungera personer för en längre tid är särskilt positiv.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden finner förslaget till nya instruktioner bra, men vill tillägga följande: "ledamöter väljs för 4 år med möjlighet till fyllnadsval".

Integrationsnämnden

Integrationsnämnden anser att förslaget till nya instruktioner förtydligar rollerna och stärker inflytandet på ett positivt sätt. En mandatperiod på fyra år gynnar kontinuiteten, förslaget att kunna tillföra nya resurser är också positivt. Ambitionen att formulera gemensamma riktlinjer känns dock alltför överarbetad.

Nämnden anser att mötesfrekvensen bör kunna variera beroende på uppdraget, eftersom stadens verksamhets- och ansvarsområden är olika omfattande. Nämnden menar vidare att det känns överflödigt att i instruktionerna reglera att ärenden aktualiserade vid sammanträdet ska bordläggas. Nämnden föreslår att formuleringen om att ersättarna ska kallas till sammanträdena utgår. Integrationsnämnden finner att de föreslagna instruktionerna kan medföra behov av resurstillskott, vilket borde regleras i texten.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden ställer sig positiv till de nya instruktionerna. Nämnden anser att de nämndanknutna råden bör bestå av fem ordinarie ledamöter och två ersättare. Nämnden finner vidare att det som nämns i förslaget om Rådets arbetsformer nästan helt överensstämmer med idag tillämpad ordning för nämndens handikappråd.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till de föreslagna förändringarna. Nämnden anser att det är viktigt att ersättarna finns kvar i de nämndanknutna råden. Nämnden är tveksam till om en samordning av nomineringarna behöver ske i de fall där det inte finns några oklarheter om vilka organisationer som ska vara representerade.

Nämnden finner det positivt att mandatperioden utökas till fyra år. Det är enligt nämnden befogat att överväga om arvoden och ersättningar till ledamöter i handikappråden ska anpassas. Vidare föreslås att en mening i inledningen ändras till att instruktionerna gäller för samtliga till stadsdelsnämnder och facknämnder knutna handikappråd i Stockholms stad.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Rinkeby stadsdelsnämnd konstaterar att förslaget till nya instruktioner stärker handikapprådets position som funktion i planeringen av verksamheten. I övrigt har nämnden inget att anföra emot de nya instruktionerna.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd finner att förslaget till nya instruktioner är bra. Nämnden anser dock att förslaget att ledamöterna väljs för 4 år kan medföra svårigheter att rekrytera representanter.

De Handikappades Riksförbund (DHR) Stockholm

DHR Stockholm ser i huvudsak de föreslagna förändringarna som mycket positiva. Man anser dock att rådet ska vara involverat i all verksamhet inom Stockholms stad. Vidare anser DHR att det är av största vikt att ordförande i rådet är ledamot av kommunstyrelsen.

Kommun-HSO (Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad) Stockholm

Kommun-HSO tillstyrker förslagen i huvudsak. Emellertid föreslår HSO att samtliga nämndanknutna råd ska bestå av sju ledamöter. HSO föreslår vidare att det av instruktionerna ska framgå att sammanträdena ska hållas i tillgängliga lokaler.

Stockholms Dövas förening

Stockholms Dövas förening tycker att förslagen till nya instruktioner är bra.

Synskadades Riksförbund (SRF), Stockholms stad

Synskadades Riksförbund finner i huvudsak att förslagen till nya instruktioner är bra. SRF anser att kommunstyrelsens handikappråd bör bestå av 16 ledamöter, utan ersättare. SRF anser också att det är bra att mandatperioden förlängs till 4 år.

Skrivelsen om mandatperiodens längd för handikappråden har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att frågan om mandatperiodens längd bör utredas vidare och avvakta resultatet av översynen av pensionärsrådets verksamhet.

Mina synpunkter

Stadens olika handikappråd har en nyckelroll när det gäller samråd och samarbete mellan staden och handikapporganisationerna. Råden utgör en kontaktyta mellan de beslutande organen och representanter för olika delar av handikapprörelsen och skall därför uppfylla lagens krav på stadens samverkan med andra organisationer. För att Stockholm ska kunna uppnå sina högt ställda mål, att vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010, krävs att råden fungerar på ett tillfredsställande sätt. De nya instruktionerna för arbetet i såväl kommunstyrelsens centrala handikappråd som de nämndanknutna råden skall ge den grundläggande strukturen för att detta ska vara möjligt. Nu gällande instruktioner togs fram i samband med stadsdelsnämndsreformen. Behovet av uppdateringar samt utveckling av handikappolitiken har lett till framtagandet av nya instruktionerna och ambitionen är att dessa skall vara långsiktiga och fungera över en längre tidsperiod.

Fundamenten för stadens handikappolitik är att stadens samtliga verksamheter har ett ansvar för frågor med funktionshinderaspekter. En rad granskningar av den förda politiken, exempelvis Revisionsrapporten om stadens arbete för ökad tillgänglighet och funktionshinderombudsmannens årsrapporter för 2002 och 2003 visar att detta inte fått tillräckligt genomslag. Ett huvudsyfte med de nya instruktionerna är därför att stärka det gemensamma ansvaret. De gjorda granskningarna visar att i synnerhet bolagen visar på brister i kontakten med funktionshinderfrågor och de nya instruktionerna ställer därför krav på kontakter med handikappråd även på stadens bolag. För att dels stärka samarbetet över verksamhetsgränser och dels underlätta handikapporganisationernas rekrytering av ledamöter till handikappråden införs med de nya instruktionerna möjligheten att flera nämnder och/eller bolag delar på ett och samma handikappråd. Huruvida en nämnd skall ha ett eget råd eller koppling till ett annat råd bestäms av respektive nämnds presidium i samråd med antingen befintligt handikappsråds presidium eller med handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm (Kommun-HSO). Undantag görs för vissa centrala frågor, där krav på ett eget råd ställs.

För att ytterligare understryka att alla verksamhetsgrenar har ett ansvar för frågor med funktionshinderspekter ställs i instruktionerna krav på gemensamma träffar mellan handikappråden och nämndernas presidier samt med hela nämnden. Syftet med detta är att undvika att handikappfrågorna ses som isolerade från nämndernas övriga verksamheter. Sedan hösten 2003 har kommunstyrelsen anordnat gemensamma träffar med kommunstyrelsens handikappråd, detta förekommer också på flera andra nämnder.

Bemötande och tillgänglighet är ytterligare två grunder i stadens handikappolitik. Det är av stor vikt att alla stadens nämnder och bolag gör en genomgång av sina egna lokaler och försäkrar sig om en god tillgänglighet för alla grupper. Det förekommer idag att ledamöter i handikappråd har svårigheter att deltaga på av staden ordnade möten på grund av bristande tillgänglighet, något som inte är acceptabelt och inte förenligt med stadens målsättningar. att handikappråden ges möjlighet att framföra synpunkter i ett tidigt skede i beslutsprocessen måste understrykas. Råden har ingen beslutande funktion men den rådgivande funktionen stärks av att råden ges tillfälle att få insyn i frågor som har funktionshinderspekter.

Mandatperioden för handikappråden fastställs till fyra år och de skall följa ordinarie mandatperiod. Avsikten med detta är att förenkla handikapporganisationernas nomineringsarbete samt att betona kopplingen mellan de beslutande organen och handikappråden. De nya instruktionerna skall genomföras från och med 2005, vilket innebär att de ledamöter som utses av handikapporganisationerna till verksamhetsåret 2005 sitter kvar t.o.m. valet 2006. Det är viktigt att alla berörda nämnder och bolag tillser att ansvariga tjänstemän och politiker får information om vad de nya instruktionerna innebär för nämndernas och bolagens arbetssätt.

Instruktionerna för stadens handikappråd skall ha följande innebörd.

Instruktion för kommunstyrelsens handikappråd

Rådets uppgifter

Rådet skall verka som rådgivande organ i frågor som har funktionshinderspekter. Rådet skall ta initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder i alla åldrar. Rådet skall ha en stödjande funktion för stadens nämnd- och bolagsanknutna råd.

Rådet skall ges tillfälle att framföra synpunkter på stadens övergripande arbete med handikappfrågor. Rådet skall ges tillfälle att yttra sig över förslag till policy- och styrdokument som berör funktionshindrade.

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådet kan inte ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Hälso- och sjukvårdslagen (HoSL).

Rådets sammansättning

Rådet skall bestå av 16 ledamöter utsedda av kommunstyrelsen. Ordförande utses av kommunstyrelsen och vice ordförande av rådet.

8 ledamöter skall vara förtroendevalda och företräda staden. 8 ledamöter och fyra ersättare utses av kommunstyrelsen efter förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden.

Endast boende i Stockholms stad kan väljas till kommunstyrelsens handikappråd.

Rådets ledamöter väljs för 4 år efter val till kommunfullmäktige.

Rådets arbetsformer

Rådet sammanträder minst 6 gånger årligen. Ordföranden och vice ordföranden upprättar kallelse och föredragningslista. Kallelse och handlingar utsänds minst en vecka före sammanträdet. Ärenden som av tidsskäl inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av presidiet och anmälas på närmast kommande sammanträde.

Rådet skall ha gemensamt sammanträde med kommunstyrelsen minst en gång årligen och med kommunstyrelsens presidium ytterligare minst en gång. Kommunstyrelsens ordförande upprättar tillsammans med rådets presidium kallelse och föredragningslista till dessa möten.

Handlingar skall tillställas ledamöterna på det medium och i den form som de själva önskar.

Rådet bör ges tillfälle att via referensgrupper följa större utredningar som behandlar frågor av vikt för personer med funktionshinder.

Rådet skall ges administrativt stöd av stadsledningskontoret samt kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli. Ekonomiska resurser skall ställas till rådets förfogande t.ex. för utbildning och information.

Rådet har rätt att kalla förvaltningschefer eller tjänstemän som dessa utser till rådets sammanträden.

Sammanträdesprotokoll justeras av ordföranden och ytterligare en ledamot. Sammanträdesprotokoll skall tillsändas kommunstyrelsen, samtliga handikappråd i staden samt Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO.

Instruktion för nämndanknutna handikappråd

Rådets uppgifter

Rådet skall verka som rådgivande organ i frågor som har handikappaspekter. Rådet skall ta initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder i alla åldrar.

Rådet skall ges tillfälle att framföra synpunkter över ärenden som berör personer med funktionshinder. Rådet skall ges möjlighet att delta under beredningar av ärenden som berör funktionshindrade. Rådet skall ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör funktionshindrade innan beslut fattas. Rådet skall också ges tillfälle att yttra sig över förslag till policy- och styrdokument som berör funktionshindrade.

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådet kan inte ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Hälso- och sjukvårdslagen (HoSL).

Rådets sammansättning

Stadsdelsnämnder eller motsvarande samt nämnder med ansvar för följande frågor skall ha ett eget handikappråd, bestående av 7 ledamöter:

Stadsbyggnadsfrågor

Gatu- och fastighetsfrågor

Sociala frågor

Utbildningsfrågor

Dessa ledamöter utses av respektive nämnd/nämnder eller bolag efter förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

För övriga gäller att samtliga stadens nämnder och bolag skall ha ett handikappråd knutet till sig, antingen genom ett eget råd eller genom koppling till andra verksamheters råd. Nämndens presidium avgör, i samråd med antingen befintligt handikappråd eller med Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, om nämnden/bolaget skall ha ett eget eller delat råd med annan nämnd/bolag. Dessa råd skall bestå av 7 ledamöter, utsedda av respektive nämnd/nämnder eller bolag efter förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

Ordförande och vice ordförande utses av rådet.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden.

Endast boende i Stockholms stad kan väljas till handikappråd.
Rådets ledamöter väljs för 4 år efter val till kommunfullmäktige.

Rådets arbetsformer

Rådet sammanträder minst 6 gånger årligen. Rådet skall träffa hela nämnden minst en gång per år och presidiet ytterligare minst en gång per år. Kallelse till dessa möten görs av nämndens ordförande.

Ordföranden och vice ordföranden upprättar kallelse och föredragningslista. Kallelse och handlingar utsänds minst en vecka före sammanträdet. Ärenden som av tidsskäl inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av presidiet och anmälas på närmast kommande sammanträde.

Handlingar skall tillställas ledamöterna på det medium och i den form som de själva önskar.

Förvaltningarna utser tjänstemän som skall vara föredragande.

Sammanträdesprotokoll justeras av ordföranden och ytterligare en ledamot. Sammanträdesprotokoll skall tillsändas respektive nämnd samt Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO.

Rådet ges administrativt stöd av förvaltningen. Ekonomiska resurser skall ställas till rådets förfogande t.ex. för utbildning och information.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Mikael Söderlund* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avveckla det centrala handikapprådet
2. i övrigt i huvudsak godkänna förslaget
3. därutöver anföras.

Stockholms stads olika handikappråd fungerar varierande bra. De nämndanknutna handikappråden bidrar ofta på ett mycket konstruktivt sätt i nämndernas verksamhet och blir en naturlig del i arbetet att öka förståelsen för de funktionshindrades olika behov inom respektive nämnders ansvarsområden. De fungerar i den meningen som en väl integrerad rådgivande funktion.

Det centrala handikapprådet fungerar tyvärr inte lika bra och fyller inte på samma sätt en bra och naturlig funktion. Detta beroende på att de stadsövergripande frågorna till sin karaktär är svårare och på grund av att många av de frågor som når de centrala nivåerna i staden under framtagandeprocessen redan behandlats i något eller några av

de nämndsanknutna handikappråden. Stadens centrala handikappråd fyller därmed inte i dagsläget en funktion och bör avvecklas.

Stockholms nämndanknutna handikappråds mandatperioder bör naturligtvis följa den gängse mandatperioden för styrelser och beredningar i staden och följaktligen vara fyra år.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Handikappråden bör vara ett organ för samverkan mellan de funktionshindrades representanter och förvaltningarna såsom också sker i exempelvis socialtjänstnämndens handikappråd. Det är mycket olyckligt med den politisering av handikappråden som förekommit framförallt i kommunstyrelsens handikappråd. För att garantera en konstruktiv och saklig dialog i dessa viktiga frågor bör rådets ledamöter utgöras av representanter för rörelserna, inte av partipolitiskt förtroendevalda.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Nya instruktioner för kommunstyrelsens handikappråd samt för nämndanknutna handikappråd godkänns i enlighet med vad borgarrådet anför.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Skrivelsen av Kristina Axén Olin (m) anses besvarad med vad borgarrådet anför.

Stockholm den 16 juni 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Mikael Söderlund* och *Rolf Könberg* (alla m) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Stockholms stad har instruktioner för handikappråd som gäller sedan 1997. I budgeten för 2003 för Stockholms stad med inriktning för 2004 och 2005 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda nämnder föreslå hur handikapprådets möjlighet till inflytande kan förstärkas. Den demokratiska processen fick inte åsidosättas. Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 10 juni 2003 att överlämna förslag till ny instruktion för kommunstyrelsens handikappråd (*bilaga 2*) och nämndanknutna handikappråd (*bilaga 3*) till kommunstyrelsen för vidare handläggning.

Kristina Axén Olin (m) har i en skrivelse den 24 april 2002 (*bilaga 4*) begärt att kommunstyrelsen genomför en översyn av handikapprådets mandatperiod. Mandatperioden för handikapprådets representanter är i dagens läge ett år, medan den för förtroendevalda representanter är fyra år. Detta innebär en omständlig omvalsprocess för handikapprådets representanter. Med anledning av detta har kommunstyrelsens handikappråd uttalat ett önskemål om att förlänga mandatperioden för handikappråden. Axén Olin vill att kommunstyrelsen i samarbete med handikappråden får i uppdrag att utarbeta ett förslag om att förlänga handikapprådets mandatperiod.

REMISSER

Förslaget till nya instruktioner för stadens handikappråd har inom staden remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialtjänstnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, integrationsnämnden, kyrkogårdsnämnden, Katarina-Sofia stadsdelsnämnd, Rinkeby stadsdelsnämnd samt Östermalms stadsdelsnämnd. Dessutom har instruktionerna remitterats till De Handikappades Riksförbund Stockholm (DHR), Kommun-HSO Stockholm, Stockholms Dövas förening samt Synskadades Riksförbund Stockholms stad.

Stadsledningskontorets yttrande av den 25 oktober 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

I budgeten 2004 för Stockholms stad med inriktning för 2005 och 2006 framgår att "Handikappråden har i uppgift att bevaka funktionshindrades intressen inom stadens verksamhetsområden. Underlag till planering och beslut, där handikappaspekter måste beaktas, skall framläggas till det berörda handikapprådet. Det är angeläget att råden

kommer in tidigt i beredningsprocessen, så att rådets synpunkter kan beaktas. Synpunkterna skall redovisas i det beslutsunderlag som går till den beslutsfattande nämnden.”

Stadsledningskontoret anser att handikappråd bör i likhet med pensionärsråd vara ”rådgivande samtalspartner” och därigenom kunna medverka i utvecklingen av de funktionshindrades levnadssituation. Råden är inte beslutsfattande organ utan fungerar som rådgivande organ till kommunstyrelsen och nämnder. För att råden skall fungera som ”rådgivande samtalspartner” är det enligt stadsledningskontoret viktigt att de tidigt kommer in i beredningsprocessen så att deras synpunkter kan beaktas innan tjänsteutlåtandet är klart för beslut. Kontoret anser att råden skall kunna lämna synpunkter i alla ärenden som har handikappaspekter.

Stadsledningskontoret anser att instruktionerna bör ha följande innebörd.

Instruktion för kommunstyrelsens handikappråd

Rådets uppgifter

Rådet skall verka som rådgivande organ i handikappfrågor. Rådet skall ta initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder.

Rådet skall ges tillfälle att framföra synpunkter på stadens övergripande arbete med handikappfrågor. Rådet skall ges tillfälle att yttra sig över förslag till policy- och styrdokument som berör funktionshindrade.

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådet kan inte ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Rådets sammansättning

Rådet skall bestå av 16 ledamöter utsedda av kommunstyrelsen. Ordförande utses av kommunstyrelsen och vice ordförande av rådet.

8 ledamöter skall vara förtroendevalda och företräda staden. 8 ledamöter och fyra ersättare utses av kommunstyrelsen efter förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden.

Endast boende i Stockholms stad kan väljas till kommunstyrelsens handikappråd.

Rådets ledamöter väljs för 4 år efter val till kommunfullmäktige.

Rådets arbetsformer

Rådet sammanträder minst 6 gånger årligen. Ordföranden och viceordföranden upprättar kallelse och föredragningslista. Kallelse och handlingar utsänds minst en vecka före sammanträdet. Ärenden som av tidsskäl inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av kommunstyrelsens presidium och anmälas på närmast kommande sammanträde.

Rådet skall ha gemensamt sammanträde med kommunstyrelsen minst en gång årligen och med kommunstyrelsens presidium ytterligare minst en gång. Kommunstyrelsens ordförande upprättar kallelse och föredragningslista till dessa möten. Handlingar skall tillställas ledamöterna på det medium och i den form som de själva önskar.

Rådet skall ges administrativt stöd av stadsledningskontoret samt kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli. Ekonomiska resurser skall ställas till rådets förfogande t.ex. för utbildning och information.

Rådet har rätt att kalla förvaltningschefer eller tjänstemän som dessa utser till rådets sammanträden.

Sammanträdesprotokoll justeras av ordföranden och ytterligare en ledamot. Sammanträdesprotokoll skall tillsändas kommunstyrelsen och samtliga handikappråd i staden.

Instruktion för nämndanknutna handikappråd

Rådets uppgifter

Rådet skall verka som rådgivande organ i handikappfrågor. Rådet skall ta initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder.

Rådet skall ges tillfälle att framföra synpunkter över ärenden som berör personer med funktionshinder. Rådet skall ges möjlighet att delta i beredningar av ärenden som berör funktionshindrade. Rådet skall ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör funktionshindrade innan beslut fattas.

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådet kan inte ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Rådets sammansättning

Samtliga stadsdelsnämnders, stadsbyggnadsnämndens, gatu- och fastighetsnämndens, socialtjänstnämndens samt utbildningsnämndens handikappråd skall bestå av 7 ledamöter, övriga råd av 5 utsedda av respektive nämnd efter förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

Ordförande och vice ordförande utses av rådet.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden.

Endast boende i Stockholms stad kan väljas till handikappråd.

Rådets ledamöter väljs för 4 år efter val till kommunfullmäktige.

Rådets arbetsformer

Rådet sammanträder minst 6 gånger årligen.

Ordföranden och viceordföranden upprättar kallelse och föredragningslista. Kallelse och handlingar utsänds minst en vecka före sammanträdet. Ärenden som av tidsskäl inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av nämndens presidium och

inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av nämndens presidium och anmälas på närmast kommande sammanträde.

Handlingar skall tillställas ledamöterna på det medium och i den form som de själva önskar.

Förvaltningarna utser tjänstemän som skall vara föredragande.

Sammanträdesprotokoll justeras av ordföranden och ytterligare en ledamot. Sammanträdesprotokoll skall tillsändas respektive nämnd.

Rådet ges administrativt stöd av förvaltningen. Ekonomiska resurser skall ställas till rådets förfogande t.ex. för utbildning och information.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 21 oktober 2003 att överlämna och återöppna kontorets utlåtande som svar på remissen.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 7 oktober 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Analys

Det är viktigt att instruktionerna för råden blir de bästa möjliga och utformade så att de kan följas i praktiken. Ett problem är att nämnderna är olika. Att göra instruktioner som t ex passar för råd i både facknämnder och stadsdelsnämnder, är inte enkelt. Ett problem är också att vissa av stadsdelsnämndernas råd inte medverkar i exempelvis planärenden på ett sådant sätt som skulle behövas. Kontoret har gjort den erfarenheten i arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla. Det är alltså av stor vikt att samrådet mellan de tekniska avdelningarna och handikappråden på stadsdelsförvaltningen fungerar tillfredsställande. GFN:s råd har inte möjlighet att bevaka allt som sker i hela staden utan inriktar sig i första hand på program och riktlinjer samt speciella frågor inom det egna ansvarsområdet. Det är ju också så att de personer som bor i stadsdelen har den bästa kunskapen om det egna området.

I en stor förvaltning är det inte realistiskt att några få personer i råden ska kunna delta i alla projekt eller liknande. I riktlinjer och program bör det därför skrivas in direktiv som har betydelse för personer med funktionshinder och om avvikelser, eller om frågor om lösningar blir aktuella, kan kontakt tas med handikappråden. Det är alltså angeläget att frågor som är viktiga för personer med funktionshinder på ett naturligt sätt integreras i all verksamhet. Varje avdelning, byrå etc måste ta ansvar för att detta sker.

Det kan nämnas att kontoret i sin mall för tjänsteutlåtande har en rubrik om tillgänglighet. På detta sätt görs handläggarna medvetna om att tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionshinder ska komma in naturligt i planering, projektering och utförande.

Det föreslås att ledamöter i råden ska kunna ingå i utredningar och arbetsgrupper som berör frågor om funktionshindrade inom respektive förvaltning och att råden för sådana uppgifter även kan utse personer som inte ingår i råden. Det är nödvändigt att

det också klargörs varifrån pengar ska tas till detta och på vilket sätt ekonomisk ersättning ska ges. I dagens läge finns ingen rutin för detta och problem kommer sannolikt att skapas om inte det finns tydliga bestämmelser. Det bör vara självklart att personer från handikappörelsen med specialkompetens erhåller ersättning på samma villkor som andra experter.

Samråd

Samråd har skett med nämndens handikappråd vid framtagandet av yttrandet. Rådet ställer sig bakom kontorets svar. Rådet vill särskilt understryka vikten av en bra formulering för rådets uppgifter. Utgångspunkten måste vara att alla frågor rör personer med nedsatta funktioner. Vissa ärenden kan dock vara mera aktuella än andra. Det behövs alltså en annan ordalydelse. Rådet vill också framhålla betydelsen av att ekonomiska medel tillkommer för ledamöter som deltar i arbetsgrupper och för andra personer som anlitas i arbetet och att det skapas bestämmelser för detta.

Konsekvenser

-ekonomiska

Eftersom rådets ledamöter blir färre till antalet minskas kostnaderna för arvoden. Däremot tillkommer kostnader för arbetsgrupper och personer som anlitas utanför rådet. Enligt förslaget kommer ytterligare arbetsuppgifter att läggas på sekreterarfunktionen och detta kommer sannolikt att medföra ökade kostnader för personalinsatser.

-måluppfyllelse

Att göra råden effektivare har stor betydelse för stadens mål att göra Stockholm tillgängligt för alla. Personer med funktionshinder har själva den bästa kunskapen och erfarenheten om problem. Det är angeläget att staden tillvaratar denna kompetens. Det är viktigt att stadens anställda är medvetna om denna resurs och aktivt medverkar till att en bra kontakt hålls med brukargrupperna. Det finns ca 30 föreningar i staden som företräder olika funktionshinder. Det är även värdefullt att handikapporganisationernas representanter gör sig väl förtrogna med staden, dess organisation, arbetssätt etc. så att samarbetet blir det bästa möjliga. GFN:s tillgänglighetsprojekt och stadens Funktionshinderombudsman (FO) har redan tagit initiativ till utbildningar för rådets ledamöter.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontoret anser att de flesta förslag till förändringar i remissen är bra. Exempelvis blir det sannolikt en bättre kontinuitet om rådets ledamöter väljs för 4 år.

Kontoret har dock den uppfattningen att det även i instruktionen för facknämnderna, i likhet med det som föreslås för kommunstyrelsens råd, skrivs in att råden ska ges tillfälle till att yttra sig över policy- och styrdokument o. dyl.

Det är även angeläget att instruktionerna överensstämmer med stadens bestämmelser om arvoden till ledamöter och andra som föreslås kunna medverka och att ekonomiska medel avsätts för detta.

Kontoret anser också att handikapprådets uppfattning om att alla frågor rör personer med funktionshinder är relevant och att val av ord är viktigt. En rätt inställning och attityd medför att det finns större förutsättningar för att rådets medverkan i stadens hela verksamhet blir naturlig och självklar. Råden avgör vilka frågor som de vill prioritera och de som bereder ärenden i staden kan också ta kontakt med råden när så behövs.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 6 november 2003 att som svar på remissen överlämna och återropa kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Bengt Gunnar Herrström* (fp), *David Wästberg* (fp) och *Kerstin Rossipal* (kd) enligt följande.

Vi yrkar att stadsbyggnadsnämnden överlämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 8 oktober 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsbyggnadsnämndens/-kontorets arbete med planer, bygglov, bygganmälningar och bostadsanpassning medverkar i hög grad till den byggda miljöns utformning och funktion. Tillgängligheten och användbarheten för funktionshindrade i den byggda miljön är en viktig och prioriterad del av verksamheten.

En effektiv samverkan med handikapprådet som kan föra tillgänglighetsfrågorna framåt är viktig. Med den typ av verksamhet som bedrivs inom stadsbyggnadsnämnden/-kontoret är det väsentligt att definiera och klargöra den roll handikapprådet bör ha.

Tillgänglighetsfrågorna berör praktiskt taget all verksamhet inom kontoret. För verksamheten finns lagar och förordningar som bland annat styr vilken tillgänglighet miljön ska ha. Nämnden/-kontoret har ett tillsynsansvar och ett ansvar att se till att byggherrar och fastighetsägare tar sitt ansvar och efterlever de krav som ställs i bygglagstiftningen. I bygglagstiftningen regleras också inflytande och samråd i samband med myndighetsutövningen.

Genom att tillgänglighetsfrågorna är en så integrerad del av verksamheten måste kompetens om frågorna finnas i den ordinarie organisationen. Inom kontoret finns idag god kompetens om tillgänglighetsfrågor. För närvarande förs en diskussion om hur kompetensen kan utnyttjas bättre och effektivare. Ett första steg i den riktningen är att en samordnare för tillgänglighetsfrågor tillsatts.

I förslaget till instruktioner för stadens handikappråd framgår inte klart rådets roll. Rådets sätt att utses, med en sammansättning av enbart representanter från olika handikapporganisationer, bör innebära att råden har en i huvudsak intressepolitisk roll.

Den intressepolitiska rollen från rådet i stadsbyggnadsnämndens/-kontorets verksamhet bör vara ett inflytande och en påverkan på policyfrågor och frågor om inriktning och riktlinjer för verksamheten. En påverkan som ska syfta till att flytta

ning och riktlinjer för verksamheten. En påverkan som ska syfta till att flytta fram positionerna och på det sättet efterhand förbättra tillgängligheten. Genom kontakter med rådet ges nämnden/kontoret signaler om erfarenheter av hur krav efterlevs och hur samhällets utformning fungerar för personer med funktionsnedsättning.

Genom handikapprådet och dess roll och inflytande i nämnden/förvaltningen får tillgänglighetsfrågorna en unik prioriterad roll bland bygglagstiftningens kvalitetskrav. En roll som speglar vikten av frågorna i verksamheten.

I de ärenden som är strategiskt viktiga ur tillgänglighetssynpunkt bör rådets synpunkter komma in i ett tidigt skede av arbetet och inte när färdiga förslag föreligger. Vilka frågor som är de strategiskt viktigaste ur tillgänglighetssynpunkt bör preciseras i en diskussion mellan förvaltningen och rådet.

Detta innebär att det stycke i förslaget till instruktioner som lyder "Rådet ska delta i beredningar av ärenden som rådet bedömer har handikappaspekter, själv aktualisera frågor och, när rådet så finner lämpligt, lämna yttranden över tjänsteutlåtanden som ska tillställas nämnden" bör omarbetas på så sätt att avgörande för uppgifterna blir den diskussion om samverkansformer som beslutas. Det torde formellt dessutom vara tveksamt att ett intressepolitiskt råd själv har att avgöra vilka ärenden hos en myndighet som rådet ska delta i beredningen av.

I stadsbyggnadskontorets verksamhet där många frågor rör tillgänglighet kan sekreterarrollen inte vara att, som beskrivs i direktiven, ansvara för att förelägga rådet intressanta ärenden och inte heller att svara för att lämnade synpunkter tillgodoses i organisationen. Med den verksamhet som kontoret har måste detta vara en uppgift för respektive verksamhet.

Sammanfattningsvis tillstyrker nämnden förslaget till nya instruktioner för stadens handikappråd under förutsättning att de föreslagna förändringarna i rådets uppgifter och sekreterarens roll beaktas.

Stadsbyggnadsnämndens handikappråd lämnade den 22 september 2003 följande yttrande.

1. För tydlighetens skull föreslår vi att det påpekas att handikapprådets arbete ska avse personer med funktionshinder i *alla åldrar*. Erfarenheterna är att barnens och ålderspensionärernas behov tyvärr ofta glöms bort.

Detta påpekande avser dels första stycket i instruktionen för kommunstyrelsens handikappråd, dels andra stycket under rubriken Rådets uppgifter i instruktionen för nämndanknutna handikappråd.

2. Såväl i instruktionen för kommunstyrelsens handikappråd som i instruktionen för nämndanknutna råd sägs att rådet inte kan ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Skrivningen bör kompletteras med *Hälso- och sjukvårdslagen*, eftersom kommunerna har vissa uppgifter också enligt den lagen.

Påpekandet gäller sista stycket under rubriken Rådets uppgifter i båda instruktionerna.

3. Med tanke på landstingets nya organisation med geografiska beredningar förelår vi att fjärde stycket under rubriken Rådets uppgifter i instruktionen för nämndanknutna handikappråd kompletteras enligt följande:

.....inom respektive stadsdelsnämnd och med den geografiska beredning vars område stadsdelen tillhör.

Övriga förändringar tillstyrker vi.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 4 november 2003 att som svar på remissen överlämna och åberopa kontorets tjänsteutlåtande.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande av den 23 september 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förändringarna i instruktioner till nämndanknutna handikappråd uppfattas i stort som positiva.

En genomgående förändring av benämningen funktionshindrade istället för handikappade följer dagens nomenklatur bättre.

I fråga om ändring av antalet ledamöter i handikappråden vill dock Miljö- och hälsoskyddsnämndens handikappråd lägga som förslag att även detta nämndanknutna handikappråd ska bestå av 7 ordinarie ledamöter. I remissen föreslås 5 ledamöter i Miljö- och hälsoskyddsnämndens handikappråd. Rådet befarar att så få ledamöter har svårare att kunna täcka det breda spektrat av olika funktionshinder som rådet har att bevaka.

Rådets uppgift är att vara rådgivande och upplysande och då krävs kunskap och erfarenhet om olika funktionshindres konsekvenser från flera olika handikappsorganisationers föreningar.

Genom en bredare representation blir olika frågor bättre belysta vilket gagnar det handikappolitiska arbetet i staden. Det föreskrivs också, enligt det nya instruktionsförslaget, att råden ska delta i beredningar och arbetsgrupper samt själva aktualisera frågor av betydelse för funktionshindrade. Detta, anser Miljö- och hälsoskyddsnämnden handikappråd, kräver fler ledamöter. Sakkunnigheten befaras att riksdelsledamöter väljs för 4 år ses som en positiv förändring som kan ge ett mer kontinuerligt arbetssätt och underlätta planeringen.

Möjligheten att adjungera personer är bra men behöver förtydligas. Kan enskild ledamot adjungera någon i sitt ställe vid till exempel sjukdom under längre eller kortare tid? Hur löses frågan om ersättning till adjungerade ledamöter och andra? det kan ju även bli frågan om att låta adjungerade personer, eller andra personer som inte normalt ingår i rådet, delta i arbetsgrupper och utredningar. Det är viktigast att det

ingår i rådet, delta i arbetsgrupper och utredningar. Det är viktigast att det utarbetas enhetliga regler för ersättningar som gäller i alla förvaltningar i staden för olika arbetssätt, utbildningar och personer utanför råden.

I avsnittet om arbetsformer uppmärksammas att det är nämndens ordförande som föreslås vara sammankallade för de möten som årligen ska ske mellan rådet och nämndens respektive nämndens presidium. Rådet tror att det kan öka samarbetet mellan nämnd och råd.

I remissen föreslås att det även ska ingå i sekreterarens arbetsuppgifter att bevaka för rådens relevanta ärenden. För att råden ska kunna delta i beredningar och arbetsgrupper där rådets kunskaper och erfarenheter utnyttjas är detta mycket viktigt. Förvaltningen måste utse en sekreterare till handikapprådet som är anställd på en sådan tjänst i förvaltningens organisation att en möjlighet till inblick och bevakning på ett tidigt skede finns. Erforderliga resurser och tid måste avsättas för detta arbete från förvaltningens sida.

Socialtjänstnämnden beslutade den 4 november 2003 att överlämna ärendet utan eget ställningstagande

Reservation anfördes av vice ordföranden *Peter Lundén-Welden m.fl.* (m) och ledamöterna *Ann-Katrin Åslund m.fl.* (fp), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten *Désirée Pethrus Engström* (kd) till förmån för förvaltningens förslag.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 21 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Om båda handikappråden

Förvaltningen anser att instruktionerna för kommunstyrelsens handikappråd och de nämndanknutna handikappråden bör ha en likartad inriktning och struktur.

De nämndanknutna handikapprådens ledamöter föreslås precis som tidigare utses av respektive nämnd efter förslag från handikapporganisationerna. Däremot föreslås att 8 av de ledamöter som ska ingå i kommunstyrelsens handikappråd ska vara förtroendevalda och ingå i eller ha nära kontakt med kommunstyrelsen. 8 ledamöter och 4 ersättare föreslås utses av kommunstyrelsen på förslag av handikapporganisationerna. Konstruktionerna för nämndanknutna handikappråden är en modell där handikapprådet för en dialog med föredragande tjänstemän inför behandling av ärenden i nämnd. Samma modell skulle kunna tillämpas för kommunstyrelsens handikappråd. Med denna konstruktion säkras också en givande dialog mellan nämnd och råd.

För att öka möjligheterna för handikapprådets ledamöter att delta i referens- och arbetsgrupper bör arvodesfrågan vid deltagande i sådana grupper lösas. I dagsläget utgår arvode endast vid deltagande i rådets ordinarie sammanträden.

Om kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråd får enligt förslaget en tydligare roll än tidigare vilket bör ge rådet större förutsättningar att fylla sin funktion än vad som tidigare varit fallet.

Utifrån förslaget att erforderliga utredningsresurser ska ställas till rådets förfogande bör ett utredningskansli kunna inrättas vilket rådet inte har idag. Detta bör medföra att rådet får bättre möjligheter att exempelvis ta initiativ i frågor som rör funktionshindrade. Socialtjänstnämnden tillhandahåller i nuläget en sekreterare som skriver protokoll vid rådets sammanträden men därutöver har rådet inga administrativa resurser.

Förvaltningen tillstyrker förslaget att uppgiften ska utgå att kommunstyrelsens handikappråd ska avge en årlig rapport till kommunstyrelsen som beskriver situationen för de funktionshindrade i Stockholm. Uppgiften ligger idag på funktionshinderombudsmannen.

Förvaltningen föreslår att texten om att rådet ska ges möjlighet att vara delaktig vid framtagandet av stadens årliga verksamhetsplan ska kompletteras med att det gäller handikappfrågor (1 st. under rubriken Rådets uppgifter).

Vidare föreslår förvaltningen att rådet ska ges tillfälle att delta *under* beredningen av policy- och styrdokument, inte *i* beredningen. Det bör vara tjänstemän som bereder ärenden medan rådet kan medverka genom att lämna synpunkter i exempelvis referensgrupper (2 st. under rubriken Rådets uppgifter).

Om nämndanknutna handikappråd

Förvaltningen anser att handikappråden själva ska få besluta om bordläggning av ärenden som aktualiseras under sammanträdet. I förslaget till instruktion föreslås att sådana ärenden ska bordläggas. Det kan inte vara rimligt att styra rådets arbete på ett så detaljerat sätt. (7 st. under Rådets arbetsformer).

Idrottsnämnden beslutade den 4 november 2003 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över förslag till instruktioner för Stockholms stads handikappråd.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 23 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Rådets uppgifter

Förvaltningen tillstyrker förslaget till ny text för "Rådets uppgifter" i instruktionerna.

Rådets sammansättning

I förslaget till nya instruktioner föreslås att vissa råd ska bestå av sju ledamöter. Övriga råd, däribland idrottsnämndens, föreslås bestå av fem ledamöter. I dag består idrottsnämndens handikappråd av fem ledamöter och fem ersättare. Förslaget skulle således innebära att nämndens handikappråd minskar med 50 %. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att det i rådet finns breda kunskaper och intresse av de frågor som nämnden ansvarar för. Förvaltningen arbetar med många frågor som berör handikappade, nämligen planering av anläggningarnas utformning, verksamheten vid anläggningarna, fritidsverksamhet för barn, ungdom och vuxna som bedrivs för både rörelsehindrade och utvecklingsstörda. För att öka rådets erfarenheter och kompetens har rådet till sig adjungerat en företrädare för Stockholms Handikappidrottsförbund. Förvaltningen avstyrker således förslaget om minskning av antalet ledamöter i rådet.

Förvaltningen och rådet anser att det är viktigt att ledamöterna i rådet består av personer med funktionshinder eller nära anhörig till funktionshindrad. Det är dessutom viktigt att råden består av företrädare för olika åldersgrupper. Då förvaltningen arbetar med fritidsfrågor för handikappade barn och ungdomar anser förvaltningen att det är angeläget att verksamheternas målgrupper också finns företrädade i rådet. I detta sammanhang har handikapporganisationerna ett ansvar när de nominerar personer till Kommun-HSO.

I dag väljs ledamöter i råden för en period om ett år. I förslaget till reviderad instruktion föreslås att ledamöter väljs för en period om fyra år. Förvaltningen anser att det vid en längre valperiod skapas bättre kontinuitet och att ledamöterna bättre lär känna de frågor som respektive nämnd svarar för. Handikapprådet befarar dock att det vid en längre valperiod eventuellt kan bli svårare för handikapporganisationerna att rekrytera ledamöter till råden.

Rådet arbetsformer

1. I nuvarande instruktion anges det att råden ska träffa respektive nämnds presidium en gång per år. Förvaltningen anser att det är positivt att det nu föreslås att råden ska träffa respektive nämnd minst en gång per år och presidiet ytterligare minst en gång per år. Ett lämpligt tillfälle för handikapprådet att träffa nämnden kan vara när nämnden diskuterar verksamhetsplanen.
2. Förvaltningen anser att förslaget bör kompletteras med att möte med handikappråden ska ställas in om det inte finns tillgång till teckentolk när någon av ledamöterna har aviserat att de behöver detta för att kunna delta i rådets möte.

Kulturnämnden beslutade den 4 november 2003 att som svar på remissen överlämna och åberopa kulturförvaltningens och stadsarkivets gemensamma tjänsteutlåtande, vari förvaltningarna ser positivt på att handikapprådets ledamöter och ersättare utses för samma mandatperiod som gäller förtroendevalda i kommunfullmäktige och nämnder d.v.s. 4 istället för 1 år.

Kulturförvaltningens och stadsarkivets gemensamma tjänsteutlåtande av den 22 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningarna anser att de nya instruktionerna är bra och stärker rådets ställning. Särskilt positivt är förlängningen av ledamöternas mandatperiod till fyra år vilket ses som en stabiliserande faktor för rådets arbete. Det är även positivt att rådet ges möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden även för längre tid och inte enbart för enstaka sammanträden.

Utbildningsnämnden beslutade den 23 oktober 2003 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 6 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inhämtat synpunkter på förslagen till nya instruktioner för handikappråden från utbildningsnämndens handikappråd. Rådet har då framfört att de finner förslaget bra, men vill tillägga följande: "ledamöter väljs för 4 år med möjlighet till fyllnadsval".

Förvaltningen har inte heller något att erinra mot förslagen till nya instruktioner och ställer sig bakom handikapprådets förslag om tillägg.

Integrationsnämnden beslutade den 28 oktober 2003 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 30 september 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Ökat inflytande

Genom föreliggande förslag till instruktioner för stadens handikappråd förtydligas rollerna och stärks inflytandet på ett positivt sätt. Handikapporganisationernas kompetens förväntas aktivt kunna tillgås för nämndernas målgrupper och verksamhetsområden. Dessa ambitioner kommer till uttryck där tidigare instruktions resonemang om samarbete nu utbyts till rådgivande organ, initiativtagare. Termen underrättad ersätts av *delaktig*.

Kopplingen handikappråd och respektive nämnd och presidium har också tydliggjorts med formuleringar om återkommande gemensamma möten.

En mandatperiod på 4 år känns naturlig och gynnar säkert kontinuiteten i rådets uppdrag.

Förslaget att kunna tillföra nya resurser är också positivt, där möjligheten till adjungering har utökats såväl till form som representation.

Nämndernas och förvaltningarnas ansvar vad avser föredragning, sekreterarskap, bevakning av relevanta frågor och uppföljning är också reglerade i det nya förslaget.

Den tydliga rollfördelningen känns i huvudsak önskvärd och välkommen. Ambitionen att formulera gemensamma riktlinjer känns dock ibland alltför överarbetad.

Arbetsformer

Stadens verksamhets- och ansvarsområden är olika omfattande, vilket givetvis påverkar det lokala arbetsinnehållet, rådsutrymmet och ärendens handikappaspekter. Integrationsnämndens ansvarsområde är i detta avseende mycket avgränsat, varför mötesfrekvensen bör kunna variera beroende på uppdraget. Förvaltning och råd kan i samråd avgöra önskvärd mötesfrekvens.

Det känns även överflödigt att i en instruktion reglera att "ärenden aktualiserade vid sammanträdet ska bordläggas". Avgörandefrågan hanteras med fördel av respektive råd.

Formuleringen om att ersättarna ska kallas till sammanträdena föreslås utgå. Vi finner ingen logik i detta, då eftersträvad kontinuitet och ökad delaktighet talar för att man på alla sätt stimulerar allas närvaro och deltagande.

Resurser

De föreslagna instruktionerna kan medföra behov av relativt omfattande resurstillskott, vilka borde relateras i motsvarande budgetekonomiskt utrymme. Texten saknar dock anvisningar i detta avseende.

Arvodering

Enligt gällande instruktion utgår ersättning till handikapprådets ledamöter och ersättare motsvarande de arvodesbelopp för kommunala förtroendeuppdrag som staden fastställer. Föreliggande förslag saknar dock helt förslag till ekonomiska ersättningar. Det känns rimligt att åtminstone behålla nuvarande ersättningsnivå.

Utöver arvodesfrågan för ledamöter och ersättare, tillkommer behovet att kunna reglera ersättning till föreslagna adjungerade och erforderliga utredningsresurser. Dylika avsnitt bör omgäende tillföras instruktionen.

Framtiden

Integrationsnämndens ansvarsområde är under kraftig förändring med en förväntad nedläggning vid årsskiftet 2004/2005.

Från och med 1 maj 2003 har kommunstyrelsen inrättat en arbetsmarknads- och integrationsberedning som övertagit nämndens uppgifter som ej rör flyktingmottagandet och bidragsgivningen. Introduktionsansvaret för flyktingar är förslaget att fr o m 2005 vara överfört till stadsdelnämnderna.

Därmed upphör även integrationsnämndens handikappråds uppdrag.

Integrationsnämndens handikappråd lämnade den 14 oktober 2003 följande yttrande.

Rådet delar i huvudsak förvaltningens positiva inställning till föreslagna förändringar med tydligare roller och stärkt inflytande.

Rådet invänder mot remissens förslag gällande lydelse om att – ”rådet skall initiera samarbete med landstingets handikapporganisation” – utgår.

Tvärtom anser rådet denna uppgift vara ytterst angelägen!

Även om tillgänglighetsfrågorna är en självklar del inom handikapparbetet, anser rådet att det finns anledning att särskilt betona tillgänglighetsbehovet.

Beträffande förslaget minimiantal sammanträden per år delar rådet förvaltningens uppfattning om en varierande frekvens. Varje råd och förvaltning torde variabelt, utifrån vilka frågor som är aktuella, kunna bestämma ett lämpligt antal möten.

Kyrkogårdsnämnden beslutade den 23 september 2003 att

1. överlämna och åberopa tjänsteutlåtanden som svar på remissen
2. ansluta sig till kyrkogårdsförvaltningens lokala handikappråds uttalande att de lokala handikappråden bör bestå av 5 ordinarie ledamöter och 2 ersättare

Reservation anfördes av *Louise du Rietz-Svenson m.fl.* (m) och *Lotta Gravenius* (fp), bilaga 1.

Ersätтарыttrande gjordes av *Birgitta von Hoffsten* (kd) till förmån för *Louise du Rietz-Svensons m.fl.* (m) och *Lotta Gravenius* (fp) förslag till beslut.

Särskilt uttalande gjordes av *Lotta Gravenius* (fp), med instämmande av *Louise du Rietz-Svenson* (m) och ersättaren *Birgitta von Hoffsten* (kd), bilaga 1.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 16 september 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Det som i remissen anföras bli rådande ifråga om ”Rådets uppgifter” tillämpas till största delen redan för kyrkogårdsnämndens handikappråd. Rådet har hittills inte deltagit i den rent praktiska ärendebereidningen men med den turordning som gäller för rådets och nämndens sammanträden, har rådet alltid möjlighet att anföras synpunkter på ärende n innan beslut fattas om dessa i nämnden.

Förslag rörande ”Rådets sammansättning” kan tyda på bekanta erfarenheter om brist på handikappråds kandidater. Att ha tillgång till någon ersättare utöver de fem ledamöterna vore önskvärt men detta har ingen hög angelägenhetsgrad. Det föreligger

inget negativt i förlängd mandatperiod fränsett att det ev. kan minska intresset för ledamotskap i handikappråden.

De tilltänkta "Rådets arbetsformer" överensstämmer nästan helt med tillämpad ordning för kyrkogårdsnämndens handikappråd. Den anpassning som krävs rör protokollshantering och ärendehantering under särskilda och brådska förhållanden. Något som relativt enkelt låter sig göras.

Med hittills vunnen erfarenhet från handikapprådssammanhang och med hänvisning till det ovan anförda föreslår förvaltningen att nämnden i princip ställer sig positiv till här redovisade nya instruktioner för Stockholms stads handikappråd.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 23 oktober 2003 att

1. som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande
2. samt att därutöver anförä

Nämnden anser det viktigt att ersättarna finns kvar i stadsdelsnämndernas handikappråd. Det är rimligt att om en ordinarie inte kan närvara vid ett möte så ska en ersättare kunna träda in. Handikappfrågorna är mångfacetterade. Det finns många aspekter att ta hänsyn och ersättarna ger också möjligheten till ett ännu bättre mångfaldsperspektiv

Vi menar också att platserna i handikappråden bör fördelas så att de fem sinnesgrupperna dvs. döva/hörselskadade, medicinska funktionshinder, intellektuella funktionshinder, rörelsehinder samt synskador finns representerade. Ledamöterna i handikapprådet måste självklart ta ett gemensamt ansvar för handikappfrågorna men det är viktigt att aspekterna från de fem sinnesgrupperna finns med i diskussionerna.

Där det finns flera organisationer är en samordning av nomineringarna önskvärd genom Kommun-HSO. I övrigt bör nomineringarna ske direkt till nämnden. Där det inte finns några oklarheter om vilka organisationer som ska vara representerade är det tveksamt om det är nödvändigt med ett mellanled. Det är risk för onödig administration.

Reservation anfördes av *Bengt Carlsson m.fl. (m)*, *Fredrik Lundin m.fl. (fp)* och *Patrik Holmberg (kd)*, bilaga 1.

Katarina-Sofia stadsdelförvaltnings tjänsteutlåtande av den 9 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Överlag föreslås handikappråden få en mer aktiv roll i beredningen av ärenden samt i möjligheten att initiera frågor och att lämna yttranden, vilket stadsdelförvaltningen

finner positivt. De nya instruktionerna stadfäster kontakterna mellan råden och kommunstyrelsen respektive övriga nämnder. Detta kan vara bra för att ge samtliga i dessa församlingar, inte bara som nu presidierna, tillfällen att få frågor som rör funktionshindrades levnadsvillkor belysta.

Förvaltningen tror också att det kan vara bra att utöka mandatperioden så-som föreslås för samtliga handikappråd från ett till fyra år, då det borde ge en bättre kontinuitet i rådets sammansättning.

I samband med att instruktionerna ändras är det enligt förvaltningens mening även befogat att överväga om inte arvoden och ersättningar till ledamöter i handikappråden kan behöva anpassas.

I instruktionen för de handikappråd som är knutna till facknämnder och stadsdelsnämnder anges i inledningen att "Denna instruktion gäller för samtliga nämnder i Stockholms stad". Förvaltningen har två invändningar mot denna formulering. Den ena är att även kommunstyrelsen per definition är en nämnd. Därför bör här preciseras vilka nämnder som avses. Den andra invändningen är att instruktionen är avsedd att gälla för handikappråden och inte för nämnderna. Förvaltningen föreslår att meningen i stället ges följande lydelse: "Denna instruktion gäller för samtliga till stadsdelsnämnder och facknämnder knutna handikappråd i Stockholm". ~~Enligt förslaget~~ Kommunstyrelsens handikappråd föreslår förvaltningen att meningen om att ärenden som rör enskild person inte får behandlas i rådet flyttas från inledningen till avsnittet om rådets uppgifter, i likhet med hur denna mening är placerad i instruktionen för de nämndanknutna råden.

I förslaget till ny instruktion för kommunstyrelsens handikappråd anges att kommunstyrelsen ska utse föredragande och sekreterare i rådet. Samtidigt, lite längre ner i texten, sägs att det är stadsledningskontoret som utser föredragande och sekreterare vid rådets sammanträden. Förvaltningen kan inte förstå annat än att endera kommunstyrelsen eller stadsledningskontoret måste ges den uppgiften och anser att detta ansvar bör läggas på kommunstyrelsen.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 16 oktober 2003 att godkänna förvaltningens utlåtande som svar på remissen.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 2 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inget att anföra emot de nya instruktionerna. Förvaltningen konstaterar att handikapprådets position stärks som funktion i planeringen av verksamheten. Handikappråden ska komma in i planeringsprocessen i ett tidigare skede än idag vilket bl.a. ställer högre krav på sekreterare i handikapprådet och handläggare av ärenden till stadsdelsnämnden.

Rinkeby stadsdelsnämnds handikappråd lämnade den 17 september 2003 följande yttrande.

I instruktionen för kommunstyrelsens handikappråd står i första stycket att rådet ska ta initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder. Skrivningen bör kompletteras med ....personer med funktionshinder i *alla åldrar*. Av erfarenheter vet vi att fokus i rådets arbete ligger på vuxna personer i åldern upp till 65 år. Såväl barn och ungdom som ålderspensionärer med funktionsnedsättningar glöms lätt bort.

Samma komplettering bör göras i instruktionerna för de nämndanknutna handikappråd i första stycket under rubriken Rådets uppgifter.

Med tanke på den omorganisation som skett inom landstinget och inrättande av geografiska beredningar under Hälso- och sjukvårdsutskottet vill vi föreslå att följande tillägg görs i instruktionerna för de nämndanknutna handikappråden under rubriken Rådets uppgifter fjärde stycket:

.....inom respektive stadsdelsnämnd och med den geografiska beredning vars område stadsdelen tillhör.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 23 oktober 2003 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 25 augusti 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget väl följer de synpunkter och erfarenheter som gjorts angående handikapprådets roll och samarbetet mellan råden, förvaltning och nämnd.

Förslaget att ledamöterna väljs för 4 år kan medföra svårigheter att rekrytera representanter, då många inte vill binda sig för så långa perioder. Det förefaller rimligare att handikapprådets ledamöter väljs om varje år, på samma vis som stadsdelsnämnden. Det ger möjlighet för ledamöterna att få en ersättare om de vill avsluta sitt uppdrag. Det är upplagt att ledamöter från handikappråden, utöver de ordinarie rådssammanträdena, inbjuds till möten där ärenden och frågor som berör rådets ansvarsområde behandlas. Det medför möjligheter till ett smidigare samarbete mellan

de behandlas. Det medför möjligheter till ett smidigare samarbete mellan nämnd, förvaltning och handikappråd och ger bättre förutsättningar att kunna inhämta rådets synpunkter på ärenden och frågor som måste behandlas skyndsamt mellan rådets ordinarie sammanträden.

Handikappråden kan även utgöra en diskussionspart vid framtagande av kvalitetskriterier inom verksamheter som berör personer med funktionshinder, samt vid uppföljning och utvärdering.

Det är viktigt att dialogen mellan handikappråd och förvaltning/nämnd sker på ett smidigt och funktionellt vis, så att den på ett positivt sätt bidrar till planering och styrning av verksamheterna.

Östermalms handikappråd framförde följande synpunkter angående förslaget om ny instruktion för handikappråden vid, sammanträdet 2003-09-22, vilka stadsdelsförvaltningen inte tar ställning till utan enbart vidarebefordrar.

- ? Handikapprådets ledamöter måste kunna erhålla arvode för andra möten och utbildningar som är kopplade som är kopplade till uppdraget, utöver ordinarie protokollförda sammanträden. Detta för att underlätta samarbetet mellan handikapprådet och stadsdelsnämnden/förvaltningen.
- ? Förutsatt att den nya instruktionen gäller från och med 2004 bör tidsperioden som rådets ledamöter väljs för vara 2 år för den första perioden och därefter 4 år. På så vis kommer de 4-årsperioder som handikapprådets ledamöter väljs för att sammanfalla med de allmänna valen.

De Handikappades Riksförbunds (DHR) Stockholmvadeldnings yttrande av den 31 oktober 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

DHR föreslår att rådet ska ges möjlighet att vara delaktigt vid framtagandet av stadens årliga verksamhetsplan samt kunna lämna eget yttrande över kommunstyrelsens slutliga förslag till fullmäktige angående verksamhetsplan och budget. Dessutom föreslår DHR att rådet ska ges tillfälle att delta i beredningen av och kunna lämna eget yttrande över förslag till policy- och styr-dokument för stadens olika verksamheter när frågan berör funktionshindrade. DHR Stockholm anser dock att rådet skall vara involverat när det gäller all verksamhet inom Stockholms stad.

Däremot ser vi från DHR Stockholm det övriga i förslaget när det gäller rådets uppgifter som en mycket positiv förändring av nuvarande instruktion och vi hoppas verkligen att Staden genomför denna förändring.

Förslaget att arbetsgrupper och utredningar ska behandla frågor av vikt för funktionshindrade ska rådet ges möjligheter att utse personer från handikapprörelsen som på lämpligt sätt får följa arbetet och lämna synpunkter.

DHR Stockholm anser att detta förslag är ett bra sätt att bedriva arbetet på och att det bör kunna ge bra möjligheter till ett positivt och givande samarbete med beslutsfattare inom Staden.

När det gäller rådets sammansättning så anser vi DHR Stockholm att det i likhet med övriga KHR råd inte bör finnas några ersättare. DHR Stockholm anser även att antalet ledamöter i rådet skall vara 16 personer.

När det gäller rådets arbetsformer så anser DHR Stockholm att det är bra för kontakterna med kommunstyrelsen att det är denna som utser rådets ordförande. Det dock av största vikt att denna ordförande är ledamot av kommunstyrelsen. DHR Stockholm ser mycket positivt på att KHR-ledamöterna ges tillfälle att möta de politiskt förtroendevalda och att dessa möten sker på ett konstruktivt och givande sätt för båda parter. Det är dock viktigt att man inte begränsar antalet gånger utan att man ser KHR som en mycket viktig kunskapsbank.

När det gäller handlingar till KHR så är det oerhört viktigt att ledamöterna får dessa i tid och på rätt medium. Det är även av största vikt att rådet får muntliga föredragningar av viktiga styrdokument t.ex. budgeten. Detta för att ledamöterna skall kunna sätta sig in i frågeställningar och kunna göra ett så gott arbete som möjligt. Om inte så sker så är det tillräckliga skäl för att ajournera mötet.

Kommun-HSO (Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad) Stockholms yttrande av den 30 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Kommun-HSO Stockholm (i de följande HSO) har beretts tillfälle har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen. HSO har under hand remitterat förslagen till sina 27 medlemsföreningar. HSO tillstyrker förslagen i huvudsak. Emellertid föreslår HSO att samtliga nämndanknutna råd ska bestå av sju ledamöter. HSO föreslår vidare att av instruktionerna ska framgå, att sammanträdena ska hållas i tillgängliga lokaler.

Beträffande förslaget till instruktion för kommunstyrelsens handikappråd bör klarläggas vad som ska gälla i fråga om vem som ska utse sekreterare m.fl. Oklarheten framträder i förslaget om man jämför fjärde stycket med nionde under rubriken rådets arbetsformer. HSO förutsätter att till råden adjungerad ledamot arvoderas enligt gängse principer.

Stockholms dövas förenings yttrande av den 27 oktober 2003 har följande lydelse.

Vi har inga synpunkter på de nya förslagen till instruktioner. Vi tycker förslagen är bra.

Stockholms synskadades riksförbunds yttrande av den 17 oktober 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsens handikappråds uppgifter

SRF ser förändringarna av beredningsmöjligheterna som positiva och hoppas de kan förverkligas.

Kommunstyrelsens handikappråds sammansättning

SRF anser att, i likhet med övriga khr-råd, bör inga ersättare finnas. Antalet ledamöter i rådet bör vara 16 st.

Kommunstyrelsens handikappråds arbetsformer

SRF anser att det är till fördel för kontakterna med kommunstyrelsen att det är denna som utser rådets ordförande. Att råden är en remissinstans i ärenden som rör funktionshindrade.

SRF ser positivt på att khr-ledamöterna möter de politiskt förtroendevalda och att det sker på ett konstruktivt och givande sätt.

Det är viktigt att khr-ledamöterna får handlingarna i skälig tid och på rätt medium. Om så icke sker är det tillräckligt skäl för att ajournera mötet.

Nämndanknutna handikappråds uppgifter

SRF anser att det är viktigt att råden själva avgör vilka frågor som är relevanta för funktionshindrade. Att råden är en remissinstans i ärenden som rör funktionshindrade.

Nämndanknutna handikappråds sammansättning

Det är bra att mandatperioden knyts till de politiska mandatperioderna. Det ger bättre kontinuitet och effektivitet i rådets arbete och kan leda till ett bättre samarbete mellan politikerna och råden. Vi förutsätter att rådsledamöternas introduktion och utbildning samordnas och sker på samma tid och sätt som för de politiskt valda nämndledamöterna.

Nämndanknutna handikappråds arbetsformer

SRF ser positivt på att khr-ledamöterna möter de politiskt förtroendevalda och att det sker på ett konstruktivt och givande sätt.

Det är viktigt att khr-ledamöterna får handlingarna i skälig tid och på rätt medium. Om så icke sker är det tillräckligt skäl för att ajournera mötet.

Skrivelsen av Kristina Axén Olin (m) har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 11 juni 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkt

I stadens instruktioner för kommunala handikappråd framgår att rådets ledamöter väljs för ett år. Detsamma gäller även för ledamöter i stadens pensionärsråd. Stadsledningskontoret anser att frågan om mandatperiodens längd bör utredas vidare då det inte finns några juridiska hinder för att förlänga perioden för handikapprådets representanter. Stadsledningskontoret vill dock framhålla vikten av enhetlighet i stadens instruktioner för handikappråd och pensionärsråd. Därför är det viktigt att avvakta resultatet av den översyn av pensionärsrådets verksamhet, som skall tas fram under hösten 2002. Därefter bör kommunstyrelsen i samarbete med socialtjänstnämnden utreda frågan om mandatperiodens längd för både handikapp- och pensionärsrådets representanter. Förslaget om mandatperiodens längd bör väl förankras i råden, så att förlängning inte hindrar den enskildes möjlighet att delta i rådets arbete.

RESERVATIONER M M

Socialtjänstnämnden

Reservationen av vice ordföranden Peter Lunden-Welden m.fl. (m) och ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp), är av följande lydelse.

Handikappråden bör vara ett organ för samverkan mellan de funktionshindrades representanter och förvaltningarna såsom också sker i exempelvis socialtjänstnämndens handikappråd. Det är mycket olyckligt med den politisering av handikappråden som förekommit framförallt i kommunstyrelsens handikappråd. För att garantera en konstruktiv och saklig dialog i dessa viktiga frågor bör rådets ledamöter utgöras av representanter för rörelserna, inte av partipolitiskt förtroendevalda.

Kyrkogårdsnämnden

Reservationen av Lotta Gravenius (fp), och Louise du Rietz-Svenson (m) är av följande lydelse.

Vi yrkar bifall till förvaltningens förslag med tillägg att

1. nämnden ansluter sig till kyrkogårdsförvaltningens lokala handikappråds uttalande att de lokala handikappråden bör bestå av 5 ordinarie ledamöter och 2 ersättare
2. samt att därutöver anföras

Erfarenheter av långa mandatperioder är inte bara goda. Människor som tappat intresset kan sitta kvar och blockera nyval av någon med större intresse. Vid ett-åriga mandatperioder är det ju ingenting som hindrar omval av intresserade ledamöter.

Det särskilda uttalandet av Lotta Gravenius (fp), Louise du Rietz-Svenson (m) och ersättaren Birgitta von Hoffsten (kd) är av följande lydelse.

I stadens nämnder är mandatperioderna på 1 år itaget. Det finns många olika intresseorganisationer, som för de handikappades talan och driver på utvecklingen mot ett mer handikappvänligt samhälle. Det tycker vi är bra. Stockholms stads handikappråd har en mycket viktig funktion, bl.a. som remissinstans och samtalspartner för stadens olika nämnder.

Det är för att ge så många organisationer som möjligt tillfälle att driva ”sina” frågor snabbare som vi föreslår en mandattid på 1 år i taget även för ledamöterna i handikapprådet.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservationen av Bengt Carlsson m.fl. (m), Fredrik Lundin m.fl. (fp) och Patrik Holmberg (kd) är av följande lydelse.

Vi menar att de lokala pensionärsrådets och de lokala handikapprådets villkor skall vara detsamma när det gäller mandatperiodens längd samt arvoden och ersättningar.

2003-06-03

Förslag

Instruktion för kommunstyrelsens handikappråd

Nuvarande lydelse

Rådet ska verka som samarbetsorganisation mellan olika samhällsorgan och mellan dessa och handikapporganisationerna. Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådet ska årligen avge en rapport till kommunstyrelsen som med ledning av vad som anförts nedan beskriver situationen för de funktionshindrade i Stockholm.

Rådets uppgifter

1. Rådet ska hålla sig underrättat om samhällsplanering och befintliga resurser avseende service m.m. exempelvis bostäder, arbete och sysselsättningsmöjligheter, rehabilitering, dagcentraler, barnomsorg, utbildning, fritidsverksamhet, kultur, fysisk planering, färdtjänst, hjälpmedelsservice m.m.

Förslag

Rådet ska verka som rådgivande organ till kommunstyrelsen och ges tillfälle att framföra synpunkter på stadens övergripande arbete med frågor som har handikappaspekter samt ta initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder.

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Utgår

Rådets uppgifter

Rådet ska ges möjlighet att vara delaktigt vid framtagandet av stadens årliga verksamhetsplan samt kunna lämna eget yttrande över kommunstyrelsens slutliga förslag till fullmäktige angående verksamhetsplan och budget.

Rådet ska även i övrigt följa den allmänna utvecklingen för funktionshindrade i Stockholm. Det gäller forskningsrön, möjligheterna till ekonomiskt stöd i olika former, kollektivtrafik, gatuplanering, tillämpning av lagstiftning rörande funktionshindrade etc.

Rådet ska även samla in de funktionshindrades erfarenheter och synpunkter och följa förändringar i efterfrågan på samhällets service.

Rådet ska ges tillfälle att delta i beredningen av och kunna lämna eget yttrande över förslag till policy- och styrdokument för stadens olika verksamheter när frågan har handikappaspekter.

När arbetsgrupper och utredningar ska behandla frågor av vikt för funktionshindrade ska rådet ges möjligheter att utse personer från handikapprörelsen som på lämpligt sätt får följa arbetet och lämna synpunkter.

Rådet ska ges tillfälle att framföra sina synpunkter även i övriga ärenden som har handikappaspekter och som handläggs av kommunstyrelsen samt i frågor av principiell betydelse för medborgarnas likställighet enligt Kommunallagen.

2. Rådet ska ta initiativ till förbättringar för handikappade

Utgår

3. Rådet svarar för uppföljning och kontroll av handikapplanen

Utgår

4. Rådet svarar för uppföljning och sammanställning av de nämndanknutna handikapprådets synpunkter och hur dessa har tillgodosetts i de slutliga besluten.

Utgår

5. Rådet ska anhänggöra önskemål och motivera resursförstärkningar hos vederbörande nämnd och huvudman. De ska också ta initiativ till information till allmänheten och i synnerhet de funktionshindrade.

Utgår

6. Rådet skall svara på ärenden som remitteras till rådet.

Utgår

7. Rådet skall initiera samarbete med landstingets handikapporganisation.

Utgår

Rådet kan inte ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Rådets sammansättning

Rådet ska bestå av 16 ledamöter. Ledamöterna utses av kommunstyrelsen. 8 ledamöter ska vara förtroendevalda och företräda staden. Dessa ska besitta god insikt i handikappfrågor och ge en allsidig representation av stadens verksamheter. 8 ledamöter och 8 ersättare utses på förslag av handikapporganisationerna. Fördelningen av antalet ordinarie och antalet ersättare bör fördelas så att de fem grupperna döva och hörselskadade, medicinskt handikappade och intellektuellt handikappade, rörelsehindrade samt synskadade blir representerade. Till rådet bör även adjungeras en representant från vardera länsarbetsnämnden, försäkringskassan, Stockholms läns landstings hälso- och sjukvårdsnämnd samt länshandikapprådet (LHR). Beslut i rådet fattas i samråd med politikerna.

Endast boende i Stockholms stad kan väljas till kommunstyrelsens handikappråd.

Rådets ledamöter väljs för ett år.

Rådets sammansättning

Rådet ska bestå av 16 ledamöter. Ledamöterna utses av kommunstyrelsen.

8 ledamöter ska vara förtroendevalda och företräda staden. De ska ingå i eller ha en nära kontakt med kommunstyrelsen och ge en allsidig representation av stadens verksamheter. 8 ledamöter och 4 ersättare utses av kommunstyrelsen på förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden, såväl vid enstaka tillfällen som för längre tid.

=

Rådets ledamöter väljs för fyra år.

Rådets arbetsformer

Rådet utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Rådet sammanträder när aktuella ärenden föreligger, dock minst 6 gånger per år.

Rådet servas av stadsledningskontoret samt kommunstyrelsens kansli

Rådets arbetsformer

Kommunstyrelsen utser ordförande.
Rådet utser inom sig vice ordförande.

Rådet sammanträder på kallelse av ordföranden och vice ordföranden, dock minst 6 gånger per år.

Rådet ska träffa hela kommunstyrelsen minst en gång per år och presidiet ytterligare minst en gång. Kallelse till dessa möten görs av kommunstyrelsens ordförande.

Kommunstyrelsen utser föredragande i de ärenden som ska tas upp i rådet. Kommunstyrelsen utser också sekreterare som, utöver reguljära sekreteraruppgifter, har i uppgift att bevaka att för rådet relevanta ärenden kommer upp på dagordningen, följa upp rådets beslut samt utarbeta förslag till skrivelser och yttranden m.m.

Kallelse och handlingar till sammanträde skickas minst en vecka före fastställt datum för sammanträdet. Ärenden som aktualiseras eller dukas vid sammanträdet ska bordläggas. Ärenden som av tidsskäl inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av presidiet och anmälas på närmast kommande sammanträde.

Handlingar till sammanträdena ska tillställas ledamöterna på det medium och i den form som de själva önskar.

Ordföranden och vice ordföranden fastställer dagordningen i samråd med sekreteraren.

Ekonomiska resurser ska ställas till rådets förfogande för utbildning och information m.m.

Erforderliga utredningsresurser ska ställas till rådets förfogande liksom resurser för utbildning och information m.m.

Stadsledningskontoret utser föredragande tjänsteman och sekreterare vid rådssammanträdena. Rådet kan även kalla förvaltningschefer eller den tjänsteman denne utser, för berörd förvaltning till rådets sammanträden och deltaga i rådets överläggningar.

....rådssammanträdena. Rådet kan även kalla förvaltningschefer eller tjänstemän som dessa utser att delta i rådets sammanträden.

Över rådets sammanträden upprättas protokoll, vilka ska justera av ordföranden och ytterligare en ledamot.

....en ledamot. Protokollen tillställs kommunstyrelsens ledamöter, funktionshinderombudsmannen och samtliga handikappråd i staden.

2003-06-03

Förslag

Instruktion för nämndanknutna handikappråd

Nuvarande lydelse

Denna instruktion gäller för stadsdelsnämnderna, arbetsmarknads- och utbildningsnämnden, kultur- och idrottsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, resursnämnden, stadsbyggnadsnämnden, bostadsförmedlingens styrelse, brand- och räddningsnämnden, kyrkogårdsnämnden och överförmyndarnämnden.

Rådets uppgifter

Kommunala handikappråd är rådgivande organ med uppgift att bereda funktionshindrade i Stockholm inflytande och insyn i allmänna frågor som berör funktionshindrades levnadsförhållanden.

Rådet skall ta initiativ till förbättringar för handikappade.

Råd som är knutna till stadsdelsnämnder skall samarbeta med landstingets verksamhetsföreträdare inom respektive stadsdelsnämnd .

Förslag

Denna instruktion gäller för samtliga nämnder i Stockholms stad.

Rådets uppgifter

Handikappråden är rådgivande organ med uppgift att tillföra staden kunskap om levnadsförhållandena för personer med funktionshinder och bereda dem inflytande och insyn i allmänna frågor som berör dem.

.....till förbättringar för personer med funktionshinder.

Rådet ska delta i beredningar av ärenden som rådet bedömer har handikappaspekter, själv aktualisera frågor och, när rådet så finner lämpligt, lämna yttranden över tjänsteutlåtanden som ska tillställas nämnden.

=

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådet kan inte ersätta enskilda handikapporganisationers rätt att samverka enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Rådets sammansättning

Kommunala handikappråd består av 5 ledamöter och 5 ersättare som utses av respektive nämnd. Ett undantag är resursnämnden som har 7 ordinarie och 7 ersättare. Ledamöterna nomineras av handikapporganisationerna.

Till råd knutna till stadsdelsnämnder skall i första hand ledamöter som bor inom den aktuella nämndens upptagningsområde utses. För samtliga råd, dvs både råd knutna till facknämnder och råd knutna till stadsdelsnämnder, gäller att endast boende i Stockholms stad kan utses.

Ledamöter väljs för ett år.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till råden.

Rådets arbetsformer

Råden utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Rådet sammanträder tillräckligt ofta för att kunna följa nämndens arbete och när aktuella ärenden föreligger, dock minst 6 gånger per år, varav ett tillsammans med nämndens presidium.

Rådets sammansättning

Samtliga stadsdelsnämnders, stadsbyggnadsnämndens, gatu- och fastighetsnämndens, socialtjänstnämndens samt utbildningsnämndens handikappråd ska bestå av 7 ledamöter, övriga råd av 5 ledamöter. Ledamöterna utses av respektive nämnd på förslag av handikapporganisationerna. Handikapporganisationernas samarbetsorgan i Stockholm, Kommun-HSO, samordnar nomineringarna.

=

Ledamöter väljs för 4 år.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden, såväl vid enstaka tillfällen som för längre tid.

Rådets arbetsformer

Rådet .....

Rådet sammanträder på kallelse av ordföranden och vice ordföranden, dock minst 6 gånger per år.

Rådet ska träffa hela nämnden minst en gång per år och presidiet ytterligare minst en gång per år. Kallelse till dessa möten görs av nämndens ordförande.

Representanter från rådet kan delta i utredningar och arbetsgrupper som berör frågor om funktionshindrade inom respektive förvaltning.

Förvaltningarna utser tjänstemän som ska vara föredragande och sekreterare vid råds sammanträden.

Kallelse till sammanträdet sker minst en vecka innan fastställt datum. Ärenden som skall behandlas på sammanträdet skall, om möjligt, skickas med kallelsen.

Ordförande fastställer dagordningen i samråd med sekreteraren.

Över rådets sammanträden upprättas protokoll som ska tillsändas respektive nämnd.

Ersättare skall kallas till sammanträdena.

Ekonomiska resurser ska ställas till rådets förfogande för utbildning och information.

..... förvaltning. Rådet kan för sådana uppgifter även utse personer som inte ingår i rådet.

Förvaltningarna utser föredragande i de ärenden som ska tas upp i respektive råd. Förvaltningarna utser också sekreterare, som har till uppgift att, utöver reguljära sekreteraruppgifter, bevaka att för rådet relevanta ärenden kommer upp på dagordningen och följa upp de beslut som rådet fattar.

Kallelse och handlingar ska skickas minst en vecka före fastställt datum för sammanträdet.

Ärenden som aktualiseras vid sammanträdet ska bordläggas. Ärenden, som av tidsskäl inte hinner behandlas i rådet, får behandlas av presidiet och anmälas på närmast kommande sammanträde.

Handlingar till sammanträdena skall tillställas ledamöterna på det medium och i den form som de själva önskar.

Ordföranden .....

.....nämnd och stadens funktionshinderombudsman.

Utgår

Erforderliga resurser ..... information m.m.

2002-04-24

Skrivelse till kommunstyrelsen angående Mandatperiodens längd för handikappråden

I samband med stadsdelsnämndsreformen övergick mandatperioden för förtroendevalda politiker från ett år till fyra år. Detta genomfördes dock inte för handikapprådets representanter vilka idag måste väljas varje år. Denna ordning har sina brister då det medför en omständlig omvalsprocess. Kommunstyrelsens handikappråd har därför uttalat en önskan om att förlänga mandattiden även för handikappråden. Med anledning av detta vill jag att kommunstyrelsen, i samarbete med handikappråden, ska få i uppdrag att utarbeta ett förslag om att förlänga handikapprådets mandatperiod.

Kommunstyrelsen beslutar att

Kommunstyrelsen genomför en översyn av handikapprådets mandatperiod

Kristina Axén Olin (m)

24 april 2002